

Granskning av avtal med IBF Falun

Rapport

Falu kommun

KPMG AB

2022-06-22

Antal sidor 15

Antal bilagor 12

Falu kommun
Granskning av avtal med IBF Falun

2022-06-22

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	3
2.1	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	3
2.2	Revisionskriterier	3
2.3	Metod	3
3	Resultat av granskningen	4
3.1	Fastighetsrelaterade avtal	4
3.2	Regelverk kring marknadsföring, sponsring och bidrag	10
3.3	Avtal kring marknadsföringsinsatser mellan Falu kommun, IBF Falun och Falu Innebandy Arena AB	11
3.4	Uppsägning av avtal	14
4	Slutsats och rekommendationer	14

1 Sammanfattning

Vi har av Falu kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens avtal och avtalsuppföljning gällande avtalet mellan Falu kommun och Innebandyförbundet Falun. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022

Syftet med granskningen är att granska om avtalet och dess intentioner, utifrån Kommunfullmäktiges beslut, givit kommunen den utdelning som de som avtalspart förväntade sig och om uppföljning av avtalet sker på ett ändamålsenligt sätt. Avtalet som tecknades mellan IBF Falun/Falu Innebandy Arena AB och Falu kommun år 2004 bygger främst på att IBF Falun, ska genom Falu Innebandy Arena AB upprätta en innebandyhall för att dels möta det ökade behovet av en innebandyhall i kommunen dels att främja kommunens profilområde.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att avtalet mellan Falu kommun och IBF Falun och dess föreningar är komplexa med flertal ändringar och tillägg i huvudavtalet. Det är en nackdel med att skriva ett avtal som sträcker sig över två decennier med aktörer hos respektive sida som har byts ut över tid. Avtalet har utifrån detta brister och vi ser positivt på att avtalet nu är uppsagt.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Genomför och dokumentera från kommunens del en noggrann analys kring vad kommunens syfte med att ingå avtal är.
- Konstruera avtalet så att det gynnar de syften kommunen har och var tydliga med kommunens bevekelsegrunder för avtalstecknande.
- Skilj avtal som avser marknadsföringsinsatser från avtal som är kopplade till Fastighetsutveckling och fastighetsdrift. Använd korshänvisningar i stället för att blanda frågorna.
- Säkerställ att all dokumentation relaterade till aktörerna är samlad på ett ställe i och med att det finns många relationer med IBF Falun.
- Införliva avtalsuppföljning i systemet för intern kontroll.

2 Bakgrund

KPMG har av Falu kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska kommunens avtal och avtalsuppföljning gällande avtalet mellan Falu kommun och Innebandyförbundet Falun. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2022.

Revisorerna bedömer att det föreligger risk för brister i avtalsformulering och uppföljning vilket kan leda till bland annat negativa ekonomiska konsekvenser.

Avtalet mellan Falu kommun och Innebandyförbundet Falun innefattar bidrag och borgensåtagande för den innebandyhall som uppfördes 2004–2005 och renoverades 2008.

2.1 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Granskningen syftar till att granska om avtalet och dess intentioner, utifrån Kommunfullmäktiges beslut, givit kommunen den utdelning som de som avtalspart förväntade sig och om uppföljning av avtalet sker på ett ändamålsenligt sätt.

Granskningen har besvarat följande revisionsfrågor:

- Efterlevs avtalet på ett tillfredsställande sätt (motprestationer, drift, amorteringar mm.)
- Har kommunen som avtalspart tillräckliga möjligheter till insyn?
- Finns för-/nackdelar med nuvarande driftsform utifrån ett samverkansperspektiv?

Granskningen omfattar det avtal som bakgrunden och syftet beskriver samt eventuellt i saken tillkommande överenskommelser.

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller

- Kommunallagen 6 kap. 6 §
- Avtalslagen och omgärdande lagstiftning
- Tillämpbara interna regelverk, policies och beslut
- Avtal mellan Falu kommun och IBF Falun/Falu Innebandy Arena AB

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier och intervjuer/avstämningar med utvalda tjänstemän och politiker. Utöver detta har representant för IBF Falun och Falu Innebandy Arena AB kontaktats i granskningen. Intervju har även skett med företrädare för Lugnet i Falun AB.

3 Resultat av granskningen

Inom ramen för denna granskning har KPMG revisorer har tagit del av flera olika avtal som ligger till grund för relationen mellan Falu kommun och IBF Falun. Dessa kan kategoriseras i A) Fastighetsrelaterade avtal och B) Marknadsföringsanknutna avtal. Dessa går i vissa fall ihop, men vi har försökt att särskilja dem, för att sedan presentera dem i kronologisk ordning för att skapa en möjlighet att följa de olika faserna. Utöver detta finns några övriga iakttagelser som framkommit. Dessa är placerade separat i rapporten. Slutligen följer våra sammanfattande synpunkter och kommentarer.

3.1 Fastighetsrelaterade avtal

3.1.1 Inledande tjänsteskrivelse

En tjänsteskrivelse upprättades (2004-08-30 dnr: KS149/08) av fritidsstyrelsen, ekonomikontoret och kommunstyrelse kring uppförande av en innebandyhall på Lugnet.

Av tjänsteskrivelsen (2004-08-30 dnr: KS149/08) framgår att Innebandyförningen IBF Falun har kontaktat kommunen för att upprätta en innebandyhall på Lugnet. Förslaget från IBF Falun bygger på samma avtal som kommunen tecknade med Falu tennisklubb vid uppförandet av fritidshallen på Lugnet. IBF Falun har redogjort för sina idéer och tankar i en rapport kring uppförande av innebandyhall. Kommunen har tagit del av rapporten. I rapporten hävdar IBF Falun att det finns ett behov av att upprätta en innebandyhall då Falu kommun har två elitserielag inom innebandy, samt flertal utövare av sporten som har ökat stadigt i kommunen, vilket har skapat stort tryck på befintliga kommunala anläggningar. Upprättandet av en innebandyhall leder även till att Falu kommun får tillgång till en evenemangshall.

Vidare framgår i tjänsteskrivelsen att huvudavtalet mellan Falu kommun och IBF Falun kommer att tecknas så fort IBF Falun har bildat IBF Falun Fastighet AB, som ska inkluderas i avtalet. Föreningen har i sin tur önskat att kommunen går i borgen för ett lån som avser innebandyhallen på högst 20 Mkr under 20 års period. Kontoren (ekonomikontoret, fritidsstyrelsen och kommunstyrelsen) föreslog att summan (20 Mkr) amorteras till minst 25 procent efter halva avtalsperioden och minst 50 procent efter avtalsperioden. Den årliga kostnaden angavs vara 2.2 Mkr. Av 2.2 Mkr utgör 650 tkr avskrivning, 1 mkr ränta, 400 tkr personal och underhåll med mera.

Det framkommer även att intäktsfinansieringen kan delas upp i olika delar. IBF Falun ska bland annat finansiera en del av amorteringen själva och genom kommunens bidrag och hyror. Dessa delar utgör årligen 950 tkr för föreningen och 1,25 mkr för kommunen. Av 1,25 mkr som kommunen står för ska det noteras att 200 tkr är en kostnad som kommunen, vid tidpunkten av tjänsteskrivelsen, betalade för att hyra ersättningslokaler till gymnasieskolan då skolan inte kunde utnyttja Lugnethallen.

I tjänsteskrivelsen föreslog kontoren att kommunens tillskott till IBF Falun, sammantaget 1,25 Mkr, ska dels utgöras av ett nytt bidrag för innebandyhallen om 675

tkr per år, dels av ett marknadsföringsbidrag om 175 tkr och dels förhyrning av Lugnetsgymnasiet innebandyprogram om 200 tkr. Därtill ska fritidsstyrelsen bekosta värme och el i innebandyhallen utan kostnad. El och värmekostnaden beräknas ligga på 170 tkr per år. Det framgår även förslag om att kommunen ska upplåta erforderlig mark till IBF Falun Fastighets AB genom anläggningsarrende som ska korrespondera med huvudavtalet. Arrendetiden ska delas upp i femårsperioder.

Sammantaget föreslog stadskansliet, ekonomikontoret och kommunstyrelsens till kommunfullmäktige att besluta i frågorna nedan:

- Godkänna huvudavtalet mellan kommunen och IBF Falun.
- Gå i borgen för IBF Falun Fastighets AB för ett belopp om högst 20 Mkr med krav på amortering enligt huvudavtalet.
- Godkänna avtalet om anläggningsarrende med IBF Falun Fastighets AB.
- Utöka fritidsstyrelsens budget med 675 tkr från år 2006.
- Utöka kommunstyrelsens budget med ett särskilt utveckling- och marknadsföringsbidrag till IBF Falun om 175 tkr per år från år 2005.¹

3.1.2 Huvudavtal och avtal om anläggningsarrende mellan kommunen och IBF Falun avseende innebandyhall på Lugnet

Av huvudavtalet framgår att IBF Falun har kontaktat kommunen och framfört en önskan om att få bygga en innebandyhall på Lugnet – en sporthall i Falu kommun. Föreningen redogjorde sina idéer i en rapport som utgavs 2004-08-25 och som resulterade i den tidigare nämnda tjänsteskrivelsen.

Av huvudavtalet (*signerat 2004-10-14 av resp. part*) framgår att IBF Falun bildade ett helägt aktiebolag med arbetsnamnet IBF Falun Fastighets AB. IBF Falun Fastighet AB (*IBF Falun blir avtalspart och bunden till avtalet i tillämpliga delar*) undertecknar ett avtal med Falu kommun och fritidsstyrelsen som avser anläggningsarrende. Kommunen har genom fritidsstyrelsen utarrenderar ett markområde på ca 4000 kvm av fastigheten Lugnet.

Avtalet gäller från 2004-10-14 till 2024-12-31, och uppsägning av avtalet ska ske skriftligen senast tre år före avtalstidens utgång, i annat fall förlängs avtalet med fem år, samma villkor gäller uppsägningstid. Vidare får inte IBF Falun och IBF Falun Fastighets AB överlåta detta avtal helt eller delvis utan kommunens skriftliga medgivande. Därtill får inte IBF Falun eller IBF Falun Fastighets AB utan kommunens skriftliga medgivande upplåta nyttjanderätten eller annan rätt till arrendestället eller del av detta till annan. IBF Falun får enligt avtal inte sälja IBF Falun Fastighets AB, helt eller delvis, utan kommunens skriftliga medgivande.

IBF Falun/IBF Falun Fastighets AB ska bekosta upprättande av innebandyhallen i dess helhet. IBF Falun/ IBF Falun Fastighets AB uppges ta ett lån högst om 20 Mkr för upprättande av innebandyhallen med en avskrivningstid om 40 år. Kommunen ska genom beslut i kommunfullmäktige stå i borgen för upplåning av innebandyhallen med

---

¹ Bilaga 1.

Falu kommun

Granskning av avtal med IBF Falun

2022-06-22

högst 20 Mkr. Lånet ska amorteras årligen från och med år 2006 och vid 1 januari 2015 får högst 75 procent av lånesumman återstå och år 2025 får högst 50 procent av lånesumman återstå. Det framgår vidare att kommunen kräver att IBF Falun Fastighets AB ägs i dess helhet av IBF Falun och att innebandyhallen ägs i sin helhet av IBF Falun Fastighets AB. Bolaget får inte ta andra lån eller säkerställa säkerhet under detta avtal utan kommunens skriftliga medgivande.

Kommunen ska genom fritidsstyrelsen lämna ett bidrag på 675 tkr årligen för nya ytor i innebandyhallen till IBF Falun Fastighets AB. Detta bidrag ska gälla från 2006 till 2024. Kommunen ska genom kommunstyrelsen och IBF Falun/IBF Falun Fastighets AB teckna ett avtal som avser marknadsföringsinsatser som bland annat ska omfatta exponering av innebandyhallen, matchtröjor, allmän marknadsföring, besök i skolor och medverkan i stärkande av Faluns profilområde och Lugnetområdet.

Kommunens bidrag till IBF Falun/IBF Falun Fastighets AB uppgår till 175 tkr per år under åren 2005–2024. Vidare framgår att fritidsstyrelsen får ersättning från skolförvaltningen för att Lugnetsgymnasiet ska kunna utnyttja Lugnetanläggningarna. Fritidsstyrelsen ska genom dessa tillhandahållna medel för att betala IBF Falun/IBF Falun Fastighets AB 200 tkr årligen under åren 2005–2024. Dessa ska ske dels genom hyra, så att innebandygymnasiet ska kunna använda innebandyhallen. I sin tur garanterar IBF Falun/IBF Falun Fastighets AB att kommunen får hyra lokaler i innebandyhallen vid evenemang eller vid andra hinder i sporthallen. Fritidsstyrelsen betalar 200 tkr för detta nyttjande per år under åren 2005–2024.

Vidare lämnar fritidsstyrelsen även sedvanliga föreningsbidrag. Vid väsentliga förändringar som stärker IBF Falun/ IBF Falun Fastighet AB ska förhandlingar upptas om en sänkning av kommunala bidrag. Därtill utblir kommunala bidragen om IBF Falun/ IBF Falun Fastighets AB dels bryter mot andra bestämmelser i avtalet och anläggningsarrende dels inte uppfyller alla villkor i dessa avtal eller om arrendeavtalet upphör.

Det framkommer även att IBF Falun/IBF Falun Fastighets AB ska kunna erhålla ett bidrag från fritidsstyrelsen för kostnader som avser el och värme upp till högst 150 tkr per år. Förutsatt innebandyhallen har uppfört på ett vedertaget energibesparande sätt och att IBF Falun/ IBF Falun Fastighets AB iakttar en normal återhållsamhet när det gäller förbrukning av energi. Vidare ska el och värme bekostas av IBF Falun/IBF Falun Fastighets AB samt teckna egna abonnemang för detta.

Slutligen ska IBF Falun/IBF Falun Fastighets AB i samråd med samverkansgruppen avgöra, utöver den egna föreningen, vilka som ska ges möjlighet till att nyttja innebandyhallen. Kommunen ska om det önskar ges förtur till lediga tider i innebandyhallen utöver de tider som kommunen förhyr.²

3.1.3 Avtal om Anläggningsarrende mellan Falu kommun och IBF Falun

Av anläggningsarrendeavtalet (*Signerat av Falu kommun genom Fritidsstyrelsen och IBF Falun Fastighets AB*) framgår att Falu kommun har upplåtit ett markområde av

---

² Bilaga 2.

fastigheten Lugnet 2:4, Falu kommun till IBF Falun Fastighets AB. IBF Falun/IBF Falun Fastighets AB och kommunen har tecknat ett huvudavtal om förutsättningarna för upprättandet av innebandyhallen. I detta fall får inte IBF Falun/IBF Falun Fastighets AB bedriva en annan verksamhet som strider mot ändamålet såvida kommunen inte skriftligt medger undantag. Därtill förväntas arrendatorn följa hälsoskydds-och miljölagstiftning.

Det framgår vidare att arrendetiden gäller på bestämd tid från kommunens undertecknande av detta avtal, från tillträdesdagen till 2009-12-31. Uppsägning av avtalet ska ske senast sex månader före avtalets utgång, annars förlängs avtalet med fem år för varje gång. Arrendatorn har därtill rätt att erhålla förlängning av avtalet från 2010-01-01 till 2014-12-31 och ytterligare två förlängningsperioder om vardera fem år på oförändrade villkor under förutsättningarna att IBF Falun Fastighets AB helt ägs av IBF Falun. Samtidigt att andra villkor i huvudavtalet är uppfyllda till fullo och fullföljs av IBF Falun/IBF Falun Fastighets AB.

Vidare ska begäran för att erhålla förlängningsperiod på oförändrade villkor inlämnas skriftligen till kommunen senast 12 månader för varje förlängningsperiods början. Från 2025-01-01 har arrendatorn inte rätt att påkalla förlängning av avtalet på oförändrade villkor. Parterna ska innan 2025-01-01 uppta förhandlingar om villkoren för en eventuell förlängning av avtalet. Arrendatorn förbinder sig till att alltid hålla arrendestället i ett vårdat skick.

Arrendatorn ska erlagga alla avgifter som avser verksamheten på arrendestället dock finns vissa undantag som framgår i huvudavtalet mellan kommunen, IBF Falun och IBF Falun Fastighets AB. Arrendator ska bekosta åtgärder som av försäkringsbolag, byggnadsnämnd och m.m. som kan kräva anläggningens ianspråktagande och nyttjande för avsedd användning.³

3.1.4 Tillägg och ändring av huvudavtalet

Vi har tagit del av två avtal som innefattar tillägg eller ändring av huvudavtalet (*signerat 2004-10-14 av respektive part*). Dessutom har vi även tagit del av ett dokument med en skrivelse från IBF Falun till Falu kommun.

Dessa avtal/dokument redogörs nedan i en kronologisk ordning.

3.1.5 Skrivelse från IBF Falun

Av dokumentet (2007-02-02) framgår IBF Faluns förslag angående avtalet om nyttjanderätt/hyra mellan IBF Falun och Falu kommun. IBF Falun föreslog ett bud på 340 kr per kvadratmeter vid genomförande av Visitors Center. IBF Falun utgår ifrån att de kommer nyttja 880 kvadratmeter för uppförandet av Visitors Center. Falu kommun föreslog vid ett tidigare möte att det skulle betala för 700 kvm men går med på att betala för nyttjandet av 880 kvm utifrån principresonemanget presenterad av IBF Falun.

---

³ Bilaga 3.

Falu kommun

Granskning av avtal med IBF Falun

2022-06-22

Falu kommun accepterade att höja budet från 225 kr/kvm – 275 kr/kvm, för nyttjande i IBF Falun anläggning för uppförande av Visitors center, till 312,5 kr/kvm. Detta innebär att hyresnivån för 880 kvm hamnade på 275 tkr. ⁴

3.1.6 Tilläggsavtal 1

Av tilläggsavtalet (2007-06-13) framgår att kommunen planerar att göra förändringar av Lugnetområdet, bland annat att bygga en ny infart och entré till Sporthallen. Den nya infarten kommer innehålla ett så kallad Visitor Center. Den nya entrén kommer byggas i den byggnaden som tillhör Falu Innebandyarena AB, där planerar kommunen även att uppföra en byggnad, med bland annat ett omklädningsrum och ett gym i bottenvåning.

Kommunen ska – enligt tilläggsavtalet – bekosta bolagets två huvudentréer till bolagets innebandyarena och kansli lokal om minst 80 kvm för föreningen samt för el, värme och ventilation. Dessutom ska kommunen bekosta de två nya omklädningsrummen till elitlagen. Omklädningsrummen ska utnyttjas av IBF Faluns herrlag och damlag så länge de spelar i Svenska innebandyförbundets högsta serie. Vid IBF Falun hemmamatcher, när herr- och damlaget inte spelar samma dag, ska motståndare kunna nyttja omklädningsrummen. IBF Falun ansvarar för att sköta städningen av elitrummen samtidigt som parterna ska kontrollera att städning sker minst en gång per månad. Om trafik- och fritidsförvaltningen bedömer att städningen inte har skett i enlighet med norm, kan förvaltningen utföra städning på föreningens bekostnad.

Vidare framgår att kommunen ska genom trafik- och fritidsförvaltningen kunna utnyttja dessa omklädningsrum även vid andra evenemang/annan verksamhet vid 15 dagar per år. Om förvaltningen har behov av att utnyttja omklädningsrummen måste det meddela föreningen minst en vecka före nyttjandedagen.

Det framkommer även att IBF Falun hyr ut 620 m² till kommunen, minimihyran ligger på 275 tkr. Slutligen ansvarar hyresgästen vid ombyggnad för driftkostnad dvs. värme och ventilation, vatten för hela arenan. Detta innebär att bidraget om 150 tkr som finns i huvudavtalet upphör i och med detta. ⁵

3.1.7 Tilläggsavtal 2

Vidare har vi tagit del av ett annat avtal som avser ändring av huvudavtalet (2008-08-20, Dnr: KS149/04). Av avtalet framgår att kommunen kommer att gå i borgen för ytterligare 4,5 Mkr, utöver de 20 Mkr som kommunen står i borgen för. Vid teckning av detta avtal så återstår det 19 Mkr och det nya lånet ska betalas under 20 års period. Från och med 1 juni 2018 ska det återstå sammanlagt högst 5/6 av det sammanlagda lånet om 24 Mkr den 30 maj, 2028 ska det återstå högst 5/8 av det sammanlagda lånet. Som säkerhet ska kommunens borgen pantförskriva IBF Falun sina aktier i bolaget till förmån för kommunen. ⁶

Nedan redogörs en tidslinje med fastighetsrelaterade avtal.

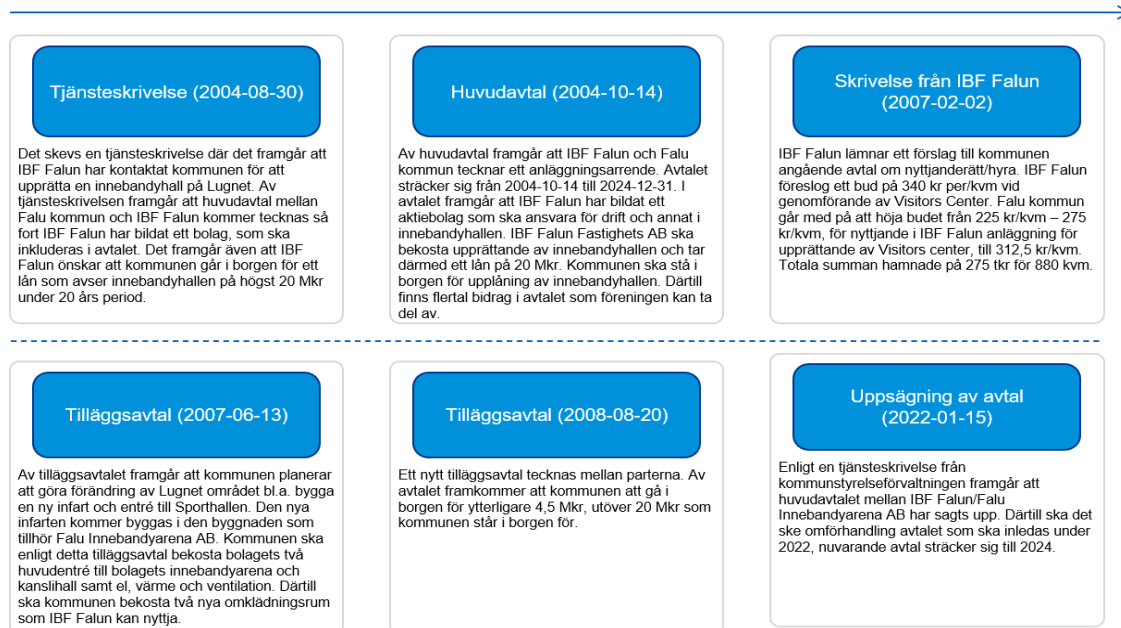
---

⁴ Bilaga 4.

⁵ Bilaga 5.

⁶ Bilaga 6.

Fastighetsrelaterade avtal

3.1.8 Intervjuer och övriga iakttagelser

Intervjuade beskriver huvudavtalet som komplicerat med svårtolkade formuleringar och denna bild delas även av IBF Falun, som har haft svårt att förhålla sig till det befintliga avtalet. Vidare har inte nuvarande IBF Falun styrelse någon koppling eller historik till huvudavtalet som tecknades år 2004. Därmed har IBF Falun och IBF fastigheter AB ställts sig frågande till vissa delar av avtalet. Detta har bland annat resulterat i en tvist mellan Falu kommun och IBF Falun som berör kommunens tillgång till innebandyhallen, som finns i punkt 4 av huvudavtalet.

Vidare framkommer att IBF Falun – som idag består av fyra föreningar; herr- och damlaget och barn- och ungdomsföreningar – genom IBF Falun Fastighets AB har hyressatt nyttjande av innebandyhallen till dess barn- och ungdomsverksamheter till ett högre pris. Detta innebär att IBF Faluns barn- och ungdomsförening inte bara hyr tider av IBF Falun för att nyttja innebandyhallen utan även av kommunen i dess andra hallar. Detta har resulterat i att nyttjandegraden av innebandyhallen har minskat senaste åren samtidigt som efterfrågan på kommunens hallar ökar i samband med att Falu kommun växer. Därav har Falu kommun ställt sig frågandes till IBF Falun höga hyressättning gentemot barn- och ungdomsföreningen. IBF Falun hävdar i sin tur att barn- och ungdomsföreningen är en fristående förening med egen styrelse och därmed inte en del av IBF Falun och i förlängning Falu Innebandy Arena AB. Intervjuade vid kommunen uppger att IBF Falun bedöms sätta högre priser för att kunna maximera dess intäkter. I sin tur uppger en representant från IBF Falun Elit att hyressättning är högre på grund av att anläggningen håller en högre standard. Samtidigt som arenan är fullbokat och att det sker fåtal externa uthyrningar.

Vi har även tagit del av uppgifter kring betalning av lånet som kommunen står i borgen för. Det framgår att 5/6 delar av lånet återstod år 2018-05-31, därmed uppnådde IBF Falun/IBF Fastighets AB sitt amorteringsmål för innebandyhallen. Det framgår även IBF Falun lämnade in en förfrågan kring amorteringsuppehåll vid två perioder, mellan 2009–2012 och 2020–2022 (till följd av Covid-19 pandemin). Falu kommun godkände IBF Faluns förfrågan så länge det följer amorteringskravet i huvudavtalet (finns ett avsnitt kring detta i punkt 3). Intervjuade uppger att det inte har varit några konstigheter med att följa amorteringskraven.

Vidare uppger intervjuade att kommunen i stora drag inte har haft tillräcklig uppföljning av avtalet. Svårigheter har också funnits med gränsdragningar i ansvarsfrågor kring byggnader och tillbehör som IBF Falun har tillgång till. Det framgår även att det har förts över vinstmedel från Falu Innebandy Arena AB till IBF Falun – från bolaget till föreningen. Detta är även något som bekräftas av IBF Falun där det har skett utdelning från bolaget till elitföreningen IBF Falun. Detta har dock bara skett med mindre summor (300 000) och förklaras med tillfälligt dålig ekonomi.

Vi kan konstatera att det har skett en överföring från bolaget till föreningen dock är det inget som strider mot avtalet, huruvida det samstämmer med avtalets intentioner är svårare att uttala sig om då avtalet inte specifikt reglerar rätten att göra vinst på anläggningen.

3.2 Regelverk kring marknadsföring, sponsring och bidrag

Vi har tagit del av ett dokument som avser policy för sponsring eller bidrag till föreningar i kommunen och en riktlinje

3.2.1 Sponsringspolicy för Falu kommun (2005-11-10, Dnr: 192)

Av policyn framkommer att sponsring är ett samarbete som bygger på ömsesidig nytta för parter, där sponsorn ger kontanta medel, varor eller tjänster i utbyte mot någon form av motprestation. Denna policy omfattas inte av bidrag, gåvor, eller donationer. Vidare omfattar policyn endast situationer som kommunen godtar sponsring, i de fall kommunen önskar att sponsra utomstående verksamheter ska det ske en politisk bedömning. Därtill framgår ett antal punkter som gäller vid sponsring, bland annat att sponsringsavtalet inte tecknas med endast en sponsor som får exklusiv rätt att lämna kontanter eller leverera varor och tjänster till kommunen.

Det framgår även en punkt gällande verksamhet som mottagit sponsorstöd och verksamheten därvid som motprestation upplåtit utrymme för sponsorns logotype, varumärke eller motsvarande kännetecken, bör detta ske på ett sätt så att verksamheten inte uppfattas ha tagit ställning för sponsorn eller dennes produkter.

Namnet på sponsorn eller dennes varumärke får inte tillåtas dominera eller ta över kommunens huvudansvar för verksamheten.⁷

---

⁷ Bilaga 7.

3.2.2 Riktlinjer inom Falu kommun gällande externa bidrag och sponsring (2021-12-09)

Av dokumentet framgår att alla kommunala bidrag till föreningar ska finnas samlade på ett ställe så att det enkelt kan hittas. Vidare finns det specifika villkor där föreningen måste vara registrerad som ideell allmännyttig förening där 90 % av föreningens verksamhet respektive 80% av föreningens inkomster ska bidra till att uppfylla föreningens allmännyttiga syfte. Vidare är inte föreningar som utgörs av stödföreningar, supportklubbar, kamratföreningar eller liknande berättigade till bidrag.

Av riktlinjen framgår även ett avsnitt kring sponsring/marknadsföringsavtal. Syftet med marknadsföringsavtal är att stärka bilden av Falu kommun utifrån ett besöksnäringssperspektiv. Aktörer som bedöms få stor uppmärksamhet i både lokala/regionala och nationella medier är av intresse för kommunen. För att det ska bli aktuellt med ett marknadsföringsavtal med kommunen krävs det att det bidrar till att förstärka Falu kommun temaområden inom besöksnäringstrategin. I gengäld ska aktören som ingår i ett sådant marknadsföringsavtal bland annat visa Falu kommuns logotyp vid arena eller större evenemang.⁸

3.3 Avtal kring marknadsföringsinsatser mellan Falu kommun, IBF Falun och Falu Innebandy Arena AB

Vi har tagit del av tre olika avtal som avser marknadsföringsinsatser mellan Falu kommun, IBF Falun och Falu Innebandy Arena AB. I huvudavtalet (se tidigare avsnitt) framgår att parterna ska teckna ett särskilt avtal om marknadsföringsinsatser. Parterna är enade om att innebandyarenan (Falu-Kuriren Arena) är en tillgång för kommunen som kommer främja utövandet av innebandy samt Falu kommuns anseende inom profilområde Idrott. Samtidigt kan arenan nyttjas vid evenemang på Lugnet.

3.3.1 Avtal om marknadsföringsinsatser (2006-01-26, Dnr: KS149/04)

Av avtalet framgår att föreningen/bolagets åtaganden för att fullfölja avtalet. Avtalet sträcker sig mellan åren 2005–2007 och upphör därefter utan uppsägning. Nedan redogörs föreningens, bolagets och kommunens åtaganden.

Föreningen och bolagets åtaganden

- 1) Föreningen och bolagets affischer, annonsering med mera ska utformas på ett sätt som ger namnet Falun, Falu eller Falu kommun ett framträdande position.
- 2) Föreningen och bolaget ska medverka till att kommunen kan utnyttja matcharrangemang för egen marknadsföring och representation.
- 3) Föreningen och bolaget ska vid TV- och radiosändningen se till att marknadsföra namnet Falun.

---

⁸ Bilaga 8.

- 4) I det nationella och internationella utbytet ska Falun marknadsföras och kommunen ska ges möjligheten att betala för egen kostnad för att marknadsföra Falun.
- 5) Föreningen och bolaget ska på sina hemsidor ha en länk till kommunens webbplats.
- 6) Föreningen och bolaget ska vara ett kompetensstöd för kommunen för dess ambition att utveckla profilområdet idrott/hälsa. Föreningen ska bland annat bistå med föreläsningar och andra former av arrangemang vid ca 2–3 tillfällen per år.
- 7) Exponering av kommunens logotyp alternativt webbadress ska ske på elitlagens matchtröjor, herr och dam, arenan, matchprogram, affischer och annonsering. Exponering av detta slag uppgår mot ett värde om 50 tkr.
- 8) Föreningen ska besöka kommunens skolor för att väcka intresse för idrott och hälsa. Detta ska ske ungefär 2–4 ggr per år.
- 9) Föreningen ska motverka användning av otillåtna prestationshöjande medel. Det framgår även att kommunen har rätt att säga upp avtalet om en spelare i föreningen har använt otillåtna preparat.

Kommunens åtaganden

- 1) Kommunen ska betala 175 tkr i bidrag per år under de år detta avtal är gällande. Bidraget utbetalas med hälften första januari och med hälften första juli efter fakturering från föreningen.
- 2) Kommunen ska i sin allmänna marknadsföring av kommunen framhålla föreningen och bolagets verksamhet.
- 3) Föreningen har möjlighet att på infartstavlor marknadsföra sina arrangemang enligt särskild överenskommelse med Välkommen till Falun AB. Detta åtagande gäller endast år 2005.⁹

3.3.2 Avtal om marknadsföringsinsatser (2011-04-15, Dnr: KS148/04)

Detta avtal är likt ovanstående avtal bortsett från att kommunen inte har inkluderat punkt. 3) *Föreningen har möjlighet att på infartstavlor marknadsföra sina arrangemang enligt särskild överenskommelse med Välkommen till Falun AB* i detta avtal.

Vidare gäller avtalet från perioden 1 januari- 31 december 2011. Om avtalet inte sägs upp tre månader innan avtalets upphörande så förlängs avtalet framtill 31 december 2013. Efter den 31 december upphör avtalet utan särskild uppsägning.¹⁰

---

⁹ Bilaga 9.

¹⁰ Bilaga 10.

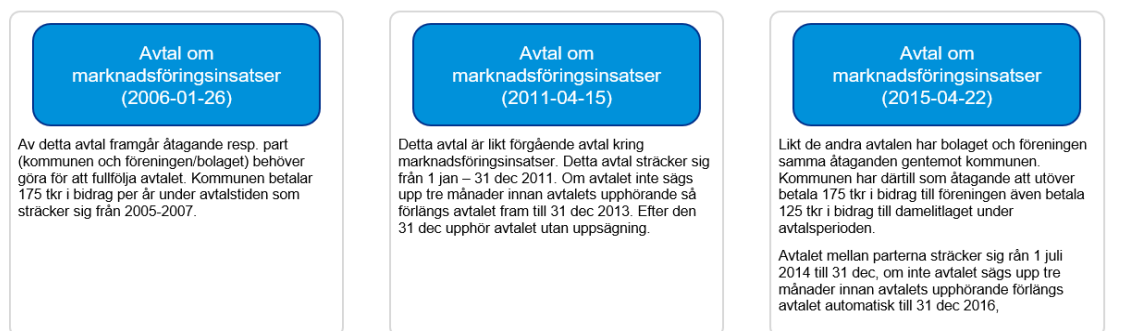
3.3.3 Avtal om marknadsföringsinsatser (2015-04-22, Dnr: KS246/11)

Likt ovanstående avtal har föreningen och bolaget samma åtagande gentemot kommunen. Därtill ska kommunen betala 175 tkr i bidrag per år till föreningen även betala 125 tkr i bidrag till damelitlaget under avtalsperioden. Vidare har föreningen rätt att indexjustera ovanstående prisangivelser enligt SCB:s konsumentprisindex fr.o.m. 2016 med januari 2016 som basmånad.

Avtalet mellan parterna gäller för perioden 1 juli 2014 till den 31 december 2015, om inte avtalet sägs upp tre månader innan avtalets upphörande förlängs avtalet automatisk fram till 31 december 2016. Därefter upphör avtalet utan särskild uppsägning.¹¹

Nedan redovisas en tidslinje med avtal kring marknadsföringsinsatser.

Avtal kring marknadsföringsinsatser

3.3.4 Intervjuer och övriga iakttagelser

Av intervjuade framgår att kommunen har blandat ihop sponsring med marknadsföring då kommunen betalar hyra så länge IBF Falun spelar i högsta ligan. Intervjuade ställer sig frågande till att kommunen fortsatte betala för damlagets omklädningsrum fastän det åkte ur högsta serien, vilket var ett krav i avtalet som avser marknadsföringsinsatser. Därav finns det en uppfattning bland några av de intervjuade att det förekommer ”dold” sponsring av IBF Falun.

Vidare uppger intervjuade att IBF Falun tillsammans med andra föreningar bildade ett aktiebolag, Falu evenemangs AB, som fick rätten att bedriva restaurangverksamhet fastän det var Falu kommun som ägde all utrustning, vilket även framgår i entreprenörsavtalet (*signerad 1-12-2008*). Bolaget fick exklusiv rätt att sälja mat, vilket innebar att föreningar som inte var en del av Falu evenemangs AB var tvungna att köpa mat från bolaget om de ville sälja mat. Vissa delar av omsättningen skulle gå till bolaget och i sin tur till fördelas till föreningarna som var en del av bolaget.

Vi har även tagit del av siffror som avser vilka pengar som utbetalats till IBF Falun och Falu Innebandy Arena från Falu kommun. Nedan redovisas en tabell (*se figur 1*) där

¹¹ Bilaga 11.

det framgår hur mycket pengar respektive förening samt bolag har erhållit från kommunen. I samband med att vi efterfråga underlag där det framgår utbetalning till IBF Faluns olika föreningar så fick vi information om att IBF Falun Ungdom splittrades år 2020 och delades upp i två föreningar – IBF Falun Ungdom & Barn och IBF Falun Utveckling. Vi har valt att avgränsa oss från år 2018 till år 2021.

År	IBF Falun Elit	IBF Falun Ungdom	IBF Falun Utveckling	IBF Falun Ungdom & Barn	Falu Innebandy Arena AB
2018	24 630 kr	50 059 kr			1 962 444 kr
2019	5408 kr	31 052 kr			1 647 000 kr
2020	10 304 kr		22 080 kr	8928 kr	1 617 823 kr
2021	28 024 kr		5120 kr	23 392 kr	1 452 596 kr

Figur 1.

I tabellen ovan (se figur 1) redovisas samtliga utbetalningar, det vill säga även lokalt aktivitetsstöd riktat mot barn och unga och andra typer av generella föreningsbidrag som inte är en del av denna granskning.

3.4 Uppsägning av avtal

Inom ramen för denna granskning har vi tagit del av Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse (KS0478/21) kring uppsägning av huvudavtalet, och kommande omförhandling av huvudavtal gentemot IBF Falun. Av tjänsteskrivelsen framgår att Falu kommuns huvudavtal med IBF Falun sägs upp och att omförhandling av avtalet ska inledas under 2022, nuvarande avtalet sträcker sig till 2024.¹²

3.4.1 Intervjuer och övriga iakttagelser

Enligt intervjuade ställer sig kommunen och IBF Falun positivt till uppsägning av avtalet. Parterna uppfattar avtalet som föråldrat och inte anpassat till villkoren som är gynnsamt för parterna. Därav fanns det ett tydligt intresse för båda parterna att säga upp avtalet. Vidare uppger intervjuade att IBF Falun var drivande i uppsägning av avtalet.

4 Slutsats och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att avtalet mellan Falu kommun och IBF Falun och dess föreningar är komplexa med flertal ändringar och

¹² Bilaga 12.

Falu kommun

Granskning av avtal med IBF Falun

2022-06-22

tillägg i huvudavtalet. Det är en nackdel med att skriva ett avtal som sträcker sig över två decennier med aktörer hos respektive sida som har byts ut över tid.

Till en början ansågs avtalet gynna båda parterna men i samband med utbyte av politiker och tjänstemän inom Falu kommun och styrelsen hos IBF Falun har avtalets intention, att bedriva en innebandyhall där IBF Falun ansvarar för driften, skiftat och i stället resulterat i en gemensam hållning om att avtalet i dag inte är bra. Det har funnits problematik kring gränsdragningar i ansvarsfrågor kring byggnaden och tillhör som IBF Falun/Falu Innebandy Arena AB har tillgång till. Dessa frågor har bland annat påverkat synen på avtalet.

Vi ser fördelar med avtalet, bland annat att kommunen inte ansvarar för driften av innebandyhallen, men det finns risker med detta upplägg. Till exempel om Falu Innebandy Arena AB skulle gå i konkurs finns det en risk att man tappar kontroll i driften, samt att kommunen riskerar att bli återbetalningsskyldiga för lånet som det står i borgen för. Det sker således uppföljning av avtalet som visar på att IBF Falun/ Falu Innebandy Arena AB fullföljer avtalet då de amorterar enligt överenskommelse – även om Falu Innebandy Arena AB vid två tillfällen har efterfrågat om amorteringsuppehåll.

Enligt intervjuade finns en bild av att det förekommer en dold sponsring till IBF Falun. Den bilden grundar sig bland annat i att det överförts pengar från bolaget till Elitföreningen vid enstaka tillfällen. Även frågan kring hyresnivåer vid uthyrning till "egna" verksamheter bidrar till denna bild. Vi kan i granskningen konstatera att det finns transaktioner och uppgörelser mellan bolaget och föreningarna som verifierar detta. Däremot kan vi inte säga att det skulle vara felaktigt, varken legalt eller utifrån avtalets intentioner. Orsaken till att vi inte anser det gå emot avtalets intentioner är följande. För det första så regleras inte bolagets möjlighet till att göra vinst eller ge utdelning i något av de avtal som vi har granskat, detta kan givetvis vara ett överseende, men i kombination med en av grunderna i Aktiebolagslagen; att ett viktigt syfte med ett aktiebolag är att generera vinst, borde kommunen som avtalspart förstått att vinst kunde uppkomma i ett bolag. Slutligen kan det konstateras att elitverksamheten har varit en viktig del i uppkomsten av hallen, vilket tydliggörs i de marknadsföringsavtal som tecknats. Elitverksamheten var inte vid starten av huvudavtalet en ideell verksamhet och utvecklingen har inte heller gått åt det hållet under avtalets gång. Utifrån detta gör vi sammantaget bedömningen att kommunen knappast avsåg eller hade möjlighet att reglera dessa frågor med nuvarande konstruktion.

Vi bedömer att Falu kommun inte har haft en helhetssyn och tillräcklig kontroll kring avtalen med bolaget och föreningarna. Avtalen har förvarat och vårdats hos olika aktörer i kommunen och med olika grad av engagemang. Vi har i granskningen tagit del av nya handlingar allt efter granskningens gång, vilket har gjort att det har tillkommit nya uppgifter kring avtalen. Detta ser vi som ett tecken på att kommunen inte har tillräcklig med insyn gällande avtalet. Exempelvis framkom det till oss ganska sent att IBF Falun Ungdom splittrades år 2020 i två olika föreningar – IBF Falun Ungdom & Barn och IBF Falun Utveckling vilket indikerar på att det finns fyra föreningar som kommunen ger bidrag till. Fastän att det framkommer under intervjuerna att det existerar tre föreningar. Detta är ett område som vi anser att kommunen bör känna till.

Falu kommun

Granskning av avtal med IBF Falun

2022-06-22

Det framgår inte heller någon slags dokumentation på hur uppföljningen sker, vilket vi bedömer är väsentlig i avtal som sträcker sig i två decennier.

Vår bild är att det inte bara är dokumentationen av avtalsuppföljningen som saknas utan att det också finns brister från alla aktörer i avtalsuppföljningen och den löpande dialogen kring avtalet. Utifrån detta ser vi det som positivt att avtalet är uppsagt och vill inför ett eventuellt nytt avtal ge följande rekommendationer:

- Genomför och dokumentera från kommunens del en noggrann analys kring vad kommunens syfte med att ingå avtal är. Är syftet fler halltider för breddidrott? Viljan att skapa goda förutsättningar för representationslag i Falun? Stötta innebandyn i stort i Falun?
- Konstruera avtalet så att det gynnar de syften kommunen har och var tydliga med kommunens bevekelsegrunder för avtalstecknande.
- Skilj avtal som avser marknadsföringsinsatser från avtal som är kopplade till Fastighetsutveckling och fastighetsdrift.
- Säkerställ att all dokumentation relaterade till aktörerna är samlad på ett ställe i och med att det finns så många relationer med IBF Falun.
- Införliva avtalsuppföljning i systemet för intern kontroll.

Datum som ovan

KPMG AB

Per Naartjärvi
Certifierad kommunal revisor

Naod Daniel Habte
Kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen. Bilagor